ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ, ҒЫЛЫМИ, ӘДЕБИ-КӨРКЕМ ЖУРНАЛ

АйҚАП

№3 (105)
2017
қыркүйек

Халықаралық қоғамдық-саяси, ғылыми, әдеби-көркем журнал

Жылына 4 рет шығады

- Басылымның 1911 жылдың қаңтар айынан 1915 жылдың шілде айына дейін Мұхамеджан Сералиннің редакторлығымен 88 саны жарық көрді.
- 2012 жылдың шілде айынан бастап жазушы-қайраткер Қоғабай Сәрсекеевтің ұйымдастыруымен журналдың жалғасы ретінде тіркеліп, редакторлығымен 10 нөмірі жарық көрді.
- 2016 жылдың наурыз айынан әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің құрылтайшылығымен қайта шығарыла бастады.

International social and political, scientific, literary and art journal

Published 4 times a year

- Under the editorship of Mukhamedzhan Seralin, from January 1911 to July 1915, it was published 88 issues of the journal.
- Through the writer, public figure Kogabay Sarsekeev, since the July 2012, under his editorship were published 10 issues of the journal, re-registered as a continuation of the of the journal.
- Since March 2016 the journal is published on the basis of Al-Farabi Kazakh National University.

Международный общественно-политический, научный и литературно-художественный журнал

Выходит 4 раза в год

- Редактором Мухамеджаном Сералиным с января 1911 года по июль 1915 года было издано 88 номеров журнала.
- Писатель, общественный деятель Когабай Сарсекеев с июля 2012 года издал 10 номеров журнала, перерегистрированного как продолжение издания Сералина.
- С марта 2016 года журнал издается в Казахском национальном университете имени аль-Фараби.

Құрылтайшы
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

Founder
Al-Farabi Kazakh National University

Учредитель
Казахский национальный университет имени аль-Фараби

Редакцияның мекенжайы:
050016, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғ., 71
БОК-II, журналистика факультеті, 205-каб.
Электрондық пошта: aikap.jornal@kaznu.kz

Editorial address:
050016, Almaty, Al-Farabi avenue, 71
E-mail: aikap.jornal@kaznu.kz

Адрес редакции:
050016, г. Алматы, проспект аль-Фараби, 71
ГУК-II, факультет журналистики, каб. 205
Электронная почта: aikap.jornal@kaznu.kz

Журнал ҚР Инвестициялар және даму министрлігінде 2016 жылдың 12 сәуірінде тіркеліп, №15947-Ж куәлігі берілді.
Индексі: 74516

Журнал сериялық басылымдарды тіркейтін ISSN Халықаралық орталығында (ЮНЕСКО, Франция, Париж) тіркеліп, халықаралық ISSN 2304-9324 нөмірі берілді

...АҢҒЫРУ

...әстүріміз,
...узыкамыз,
...ларымыз,
... айтқанда
...ойымызда
...уы тиіс...

...ұлтан Назарбаев

«Егемен Қазақстан»,
12 сәуір, 2017 жыл.

Мазмұны – Contents – Содержание

МІНБЕР – TRIBUNE – ТРИБУНА

Дулат ИСАБЕКОВ
Мемлекеттігіміз ұлттың өзін өзі қаншалықты сақтап қалуына байланысты 4

РУХАНИ ЖАҢҒЫРУ – SPIRITUAL MODERNIZATION – ДУХОВНАЯ МОДЕРНИЗАЦИЯ

Әділ АХМЕТОВ
Әлем өркениетіндегі латын графикасы мен ағылшын тілі 9

Зейнеп БАЗАРБАЕВА
О переходе казахского языка на латинскую графику 14

САРАПТАМА – ANALYTICS – АНАЛИТИКА

Рашид ӘЛ-КАРЕНИ (КАРЕНОВ)
Развитие отечественной нефтегазовой отрасли 20

Сайлау БАЙЗАКОВ, Наурыз БАЙЗАКОВ
«Пятый путь» Назарбаева как принцип построения качественной теории денег 30

Өмірзақ СҰЛТАНОВ
Ә. Бөкейхан және қазақ баспасөзіндегі экономика тақырыбы 36

Saule BARLYBAYEVA
Communication development in Kazakhstan 44

ӨНЕГЕЛІ ӨМІР – ЖИЗНЬ ЗАМЕЧАТЕЛЬНЫХ ЛЮДЕЙ – LIFE OF WONDERFUL PEOPLE

Мұхтар Әуезов 51

ӨРКЕНИЕТ – CIVILIZATION – ЦИВИЛИЗАЦИЯ

Руслан ИЗИМОВ
«Мягкая сила» во внешней политике Китая...52

James PETRIK
Al-Farabi and kant on corrupt religious leadership 64

Анастасия ПРИЛЕПСКАЯ
На информационных полях...68

РУХАНИЯТ – SPIRITUALITY – ДУХОВНОСТЬ

Зарқын ТАЙШЫБАЙ
Абылайтанудың кейбір мәселелері 75

Серікбай ОСПАНОВ
Ыбырай Алтынсарин – әділ сазгер..85

Алуа ТЕМИРБОЛАТ
Драматизм рассказов М.О. Ауэзова 95

Кәкен ҚАМЗИН
Сайын даланың сайыны 103

Дидар КАСЫМОВА
Мемуары Розы Баглановой как источнк по истории казахской культуры
в 1930-е годы 110

ТҰЛҒА – PERSONALITY – ЛИЧНОСТЬ

Магида ЧЕРМАНОВА
Даришев Мадельхан Даришевич: Воин. Ученый. Педагог 118

Қабылахат СЕЙДАХМЕТ
Алаш рухты асқақ тұлға...125

Құлбек ЕРГОБЕКОВ
Парыз бен қарыз...130

ПРОЗА – PROSE – ПРОЗА

Кадзуо ИСИГУРО
Остаток дня. Памяти миссис Леноры Маршалл 140

Автор туралы: Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ-дың журналистика факультетінің профессоры, филология ғылымдарының докторы.

About the author: Professor of journalism faculty of al-Farabi KazNU, doctor of philological sciences.

Об авторе: профессор факультета журналистики КазНУ имени аль-Фараби, доктор филологических наук.

Кәкен ҚАМЗИН

САЙЫН ДАЛАНЫҢ САЙЫНЫ (эпистолярлық эссе)

Аңдатпа: Автор эпистолярлық эссесінде қазақ әңгіме, хикаят жанрының асқан шебері Сайын Мұратбековтың шығармашылық шеберханасы хақында, өзіндік жазу мәнері, кейіпкерлерінің көркем кеңістікте өмір сүру ерекшелігіне жайында өз көзқарасын білдіреді. Объектіге тікелей тіл қату, сөйлесу мәнері, салыстыру әдісі арқылы ол қаламгердің ажарлы образын жасауға ұмтылады.

Kaken KAMZIN
SAIYN IS THE SON OF THE EXTENSIVE STEPPE (epistolary essay)

Abstract: In the epistolary essay the author looks in his own vision at the creative laboratory of the brilliant master of the pen, Saiyn Muratbekov, the manner of his letter, the features of the existence of heroes in the artistic space. He tried to create a vivid image of the writer through the direct appeal to the object, the dialogue key and a comparative method.

Какен КАМЗИН
САЙЫН – СЫН ПОЛЫННОЙ СТЕПИ (эпистольярное эссе)

Аннотация: В эпистолярном эссе автор по-своему вглядывается в творческую лабораторию блестящего мастера пера Сайына Муратбекова, манеру его письма, на особенности существования героев в художественном пространстве. Через непостредственное обращение к объекту, диалоговую тональность, путем сравнительнного приема он попытался создать яркий образ писателя.

Менің көзімше дауласқысы келмеді ме, кім білсін, әйелі күңкілдей сөйлеп, тысқа шығып кетті. Кәмен басын шайқай күліп қойды.

- Біз де кейде өстіп шекісіп қаламыз, – деді ақтала сөйлеп».

Кәменнің өзінің, оның әулетінің бар болмыс-бітімін, жаратылысын аңғарту үшін осыдан артық экспрессивтік бояудың керегі де шамалы. Батырлық та, тектілік те, аңғалдық та, асылдық та бір басына сыйған мықты қазақ. Жердің кіндігі бола алатын қайратты қазағыңыз – нақ осы.

Көптен бері көкейімде де, көңілімде де жүрген түйткіл – «Жабайы алмадағы» Ырысбек пен Әжібек образдары. Қай сапқа, қай санатқа қосарымды білмей дал болған жайым бар. Естілер салған ескі жол, көсемдер салған қасқа жолға түссем, сөзсіз, жағымсыз кейіпкерлер жағына ысыра салуға әден рауа ғой... Былай қарасаң, құдай сүйер қылығы жоқ жандар. Бірақ кейіпкерлерді ақ пен қараға, жағымды, жағымсызға шартты түрде жіктеу тарғыл тағының терісін шекаралау секілді өнбес шаруа емес пе? Сонан кейін менің типтік образдар, типтік характерлер деген қалыптасқан ұғымдарға да күмәнім бар.

Осыдан, ұмытпасам, жиырма-жиырма бес жыл бұрын Сізге сарғайған бір ескі суретті көрсеттім. Виноградов 88, біздің университет №1 жатақханасының алды болу керек. Шат-шадыман, мәре-сәре боп отырған абитуриенттер. Сіз де бар екенсіз ішінде. Ол суретті маған бірге жұмыс істейтін ұйғыр келіншегі берген еді. Сіз бас шайқап отырдыңыз да, нелер заман өтті, бұлар қазір қандай болды екен, қартайған шығар енді. Мен Зағипаны осындай үлбіреген қыздардың ертеңін көргеннен кейін жазып едім деп едіңіз. Менің де жұлым-жұлым жүрегім сол мезетте шым-шым ете қалып еді-ау. Қайран да қайран заман-ай, бір суреттен екінші бейнені шырамытқандай болам, кекілімнен сипап, қолтығымнан демеген өзімнің аяулы әпкем Рауза, қырғын соғыстан құдай қосқан қосағы Кәмені оралмаған Сағила жеңешем, сүйіп қосылған жары Шығайханнан ерте айрылған ерке жеңешем Нұрбану, су сұраса сүт берген, айран берген қайран жеңгелерім Кеңшілік пен Рәзия – сендер менің көкірек сарайымның әманда төріндесіңдер... Иә, «Басында Үшқараның» қай-қайдағы, не заматтағы қоламтаның отын үрлеген...

Басында Үшқараның қос барабан,
Сол жерден дария шалқар су тараған.
Сұлу қыз, көркем жігіт – бәрі сонда,
Апырмай, неге келдім сол арадан.

«Жасы ондар шамасындағы дөңгелек көз қара бала оны бірдеңе деп иығынан тартқылап тұр. «Апа, жүр, кетейік», – дейтін тәрізді. Әсет енді байқады, Зағипа жылап отыр екен».

Қайда сол Үшқара, Сайын аға? Қайда сол әнші аңсаған әсем қауым, салсері қауым, керім қауым? Таптыңыз ба сол Үшқараны, Сайын аға? Бұл фәниде бар ма екен сондай сәні мен салтанаты жарасқан, тектілігі мен тәлімділігі асып-төгілген жер?! Әлде Сіз аңсаған, ел-жұртты еліктірген сол Жерұйықты біз іздейік пе, бізге тастап кеттіңіз бе қызығы мен қыжылы таусылмас сол мехнатты?

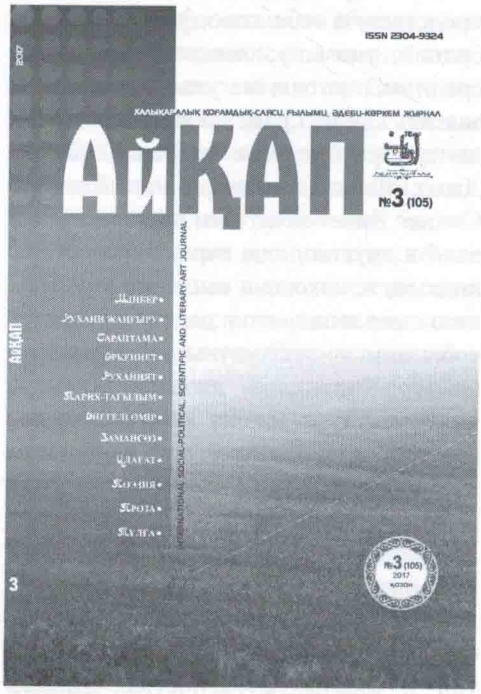

Жарияланған мақала мен автордың пікірі редакцияның көзқарасын білдірмейді. Журналдың жаңадан ұйымдастырылуына байланысты қаржылық қоры жоқ, авторлорға қаламақы төленбейді. Редакцияға келген хаттарға жауап жазылмайды, қолжазба авторға қайтарылмайды.

Редакцияға түскен барлық мақалалар сілтеме алынатын халықаралық журналдарға қойылатын талаптарға сәйкес сарапталады.

…………………………………………………

Published articles and opinions of the authors do not reflect the opinion of the editorial board. In connection with the new registration, the magazine does not have financing fund, authors' fees are not paid. The editorial board doesn't respond to the received letters. Manuscripts are not returned.

All submitted articles are reviewed in accordance with the requirements of the cited international journals.

…………………………………………………

Опубликованные статьи и мнения авторов не отражают мнение редакции. В связи с новой регистрацией журнал не имеет фонда финансирования, авторам гонорары не выплачиваются. На поступившие письма редакция не отвечает, рукописи авторам не возвращаются.

Все поступающие в редакцию статьи рецензируются в соответствии с требованиями к международным цитируемым журналам.

…………………………………………………………………………………

Көркемдеушілер тобы:
Алдашева Айгүл, Аймбетов Азамат

ИБ № 11363
Басуға 30.09.2017 жылы қол қойылды.
Пішімі 60х84 $^1/_8$. Көлемі 12.5 б.т. Офсетті қағаз. Сандық басылыс.
Тапсырыс №5401. Таралымы 1000 дана. Бағасы келісімді.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінің
«Қазақ университеті» баспа үйі.
050040, Алматы қаласы, әл-Фараби даңғылы, 71.
«Қазақ университеті» баспа үйінің баспаханасында басылды.